

7.3 Комплаєнс-функція в сфері комерціалізації результатів інноваційної діяльності підприємства

Суть комерціалізації полягає в побудові на підприємстві - інноваторі певного пристрою для генерації грошей, тобто бізнесу, що генерує стійкі фінансові потоки. Це важлива властивість комерціалізації, яке дозволяє відокремити її від процесу досліджень, розробки і створення інтелектуального продукту.

У зв'язку зі специфікою результатів інтелектуальної діяльності вони об'єднані в особливе поняття «інтелектуальна власність», яке включає результат інтелектуальної діяльності, особливу правовий захист і «пучок» виключних прав власника. Захист визначає межі результатів інтелектуальної діяльності і виключає доступ третіх осіб. Вона робить права інтелектуальної власності «видимими» і обґрунтованими. Сутність правової охорони інтелектуальної власності корелює з відомим прислів'ям: «Хочеш мати хороших сусідів - побудуй хороші паркани». Образно висловлюючись, охорона та захист інтелектуальної власності і «будує» подібні «паркани». «Пучок» виключних прав дозволяє комерціалізувати інтелектуальну власність, реалізуючи частину прав на неї третім особам.

Ключовою проблемою, що стосується інтелектуальної власності, є проблема вибору між комерціалізацією і вільним доступом. З одного боку, багато об'єктів інтелектуальної власності можуть бути суспільними благами, так як мають основною властивістю громадського блага - «неконкурентних». Неконкурентність означає, що об'єкти не знижують корисності при додатковому споживанні, і використання блага одним суб'єктом не заважає використовувати його іншим суб'єктам. З іншого боку, створення об'єкта інтелектуальної власності, як і створення матеріального об'єкта, вимагає витрат, які окупаються шляхом комерціалізації і виключення безкоштовного доступу третіх осіб до об'єкта.

Розглянемо способи комерціалізації інтелектуальної власності. До числа основних способів відносяться [3] наступні.

1. *Інжиніринг*. Це сукупність проектних і практичних робіт, що відносяться до інженерно-технічній галузі та необхідних для здійснення проекту. Прикладом таких послуг є:

- консультативні послуги, пов'язані з інтелектуальними послугами при проектуванні об'єктів, розробкою планів проведення та контролю робіт;

- технологічні послуги, пов'язані з наданням замовнику технологій;

- будівельні послуги, пов'язані з постачанням і монтажем технологічного устаткування, будівництвом технологічних ліній і виробництв "під ключ".

2. *Промислова кооперація.* Це форма комерціалізації технологій, коли забезпечується інтенсивний технологічний обмін. При комерціалізації технологій в формі промислової кооперації полягають угоди про виробничу кооперацію, в рамках яких крім прямих або взаємних поставок (продажу та закупівель) продукції або надання послуг між сторонами створюється тривала спільність інтересів, спрямованих на отримання додаткової взаємної вигоди.

3. *Передача технологій в рамках спільних підприємств.* Передача технологій в рамках спільних підприємств здійснюється тоді, коли зацікавлені партнери з різних країн об'єднують зусилля, знання і досвід у виробництві нової для даного ринку продукції з поділом спільного ризику.

4. *Технічна допомога.* Це технічні послуги та допомогу, які оформляються двома способами:

- технічна допомога є головним предметом угоди;

- технічна допомога включається розділом в угоду про передачу технології або постачання обладнання.

Особливість угод про надання технічної допомоги полягає в тому, що:

- об'єкт контракту - "нематеріальний" товар - технічні послуги, виконання досліджень, навчання та підготовка кадрів;

- наявність елементів інжинірингових послуг, підрядних робіт, контрактів на оренду приладів та інструментів.

5. *Франшізінг.* Це мобільна і гнучка форма передачі технологій. Привабливість франшізінга як форми комерціалізації технології полягає в тому, що франшізінг забезпечує пробну експлуатацію ринку, допомагає визначити реальну місткість ринку і потреби ринку. При цьому така форма комерціалізації не створить необхідності в великих капітальних витратах. За результатами франшізінга можна провести обґрунтування

подальшої експансії технології на ринку, зробити висновок про доцільність організації виробництва з застосуванням інноваційної технології. Наступний за франшізінгом етап співпраці - операція з передачі технології, наприклад, закупівля ліцензії на виробництво і збут аналогічного товару на місцевому чи регіональному ринку.

6. *Лізинг*. Особливості лізингу стосовно комерціалізації технології полягають у наступному:

- оренда прав і технології;
- ймовірність ризику, пов'язаного з порушенням прав третіх осіб. У більшості лізингових угод патентні ризики є відповідальністю орендодавця, якщо в контракті немає "патентної застереження", яка регламентує взаємовідносини сторін в разі пред'явлення орендарю патентних претензій і позовів від власника патенту або виняткового ліцензіата;

- орендар має право використовувати передане йому ноу-хау після закінчення терміну оренди обладнання і технології, якщо в контракті немає відповідної застереження;

- можливий лізинг ліцензій: орендодавець купує право використання патенту на певний термін і на певній території з характером надання субліцензії і за лізинговим контрактом передає це право в оренду орендарю, тобто куплена лізинговою компанією ліцензія передається орендарю у формі своєї субліцензії.

В сфері комерціалізації результатів інноваційної діяльності промислових підприємств має місце низка важливих складнощів та проблем, наявність яких суттєво ускладнює процеси комерціалізації.

Основні групи проблем регулювання відносин, пов'язаних з комерціалізацією результатів інтелектуальної діяльності, можна звести до наступних [6]:

1. Проблеми регулювання відносин, що виникають при створенні об'єктів інтелектуальної власності на підприємстві.

2. Проблеми придбання і оплати майнових прав на використання об'єктів інтелектуальної власності, створених поза підприємства:

- шляхом уступки прав, тобто передачі всіх прав власності;

- шляхом передачі прав за ліцензійними договорами та угодами, які передбачають обмеження обсягу прав на використання;

- в результаті спільних розробок і спільної діяльності;

- в результаті службових розробок і розробок, виконаних за завданням інших підприємств.

3. Проблеми забезпечення правової охорони та судового захисту інтелектуальної власності:

- шляхом отримання офіційних охоронних документів і охорони результатів інтелектуальної діяльності в режимі промислової власності;

- шляхом охорони результатів інтелектуальної діяльності в режимі авторського права;

- шляхом використання результатів інтелектуальної діяльності в режимі «ноу-хау»;

- шляхом охорони і використання результатів інтелектуальної діяльності в режимі «конфіденційної інформації» (комерційної таємниці).

Вирішення цих проблем, а також проблем боротьби з «піратством» і промисловим шпигунством набуває з розвитком ринкових відносин все більшу

гостроту, і тому буде вимагати до себе все більшу увагу.

4. Проблеми, пов'язані з комерційним використанням інтелектуальної власності як майно (нематеріальних активів) підприємства:

- в статутному капіталі підприємства;

- в майні (активах) підприємства, що створюється або купується підприємством в результаті його господарської діяльності;

- у вигляді придбаних від інших осіб прав на використання інтелектуальної власності в господарській діяльності підприємства.

Для вирішення цих проблем необхідно правильне юридичне оформлення установчих документів підприємства та документів щодо практичного використання інтелектуальної власності в господарській діяльності підприємства.

5. Фінансово-економічні проблеми використання інтелектуальної власності та організації її бухгалтерського обліку, включаючи:

- інвентаризацію об'єктів та прав інтелектуальної власності;
- юридичне підтвердження виключних прав;
- вартісну оцінку інтелектуальної власності;
- бухгалтерський облік і аудит інтелектуальної власності;
- оподаткування та операції з об'єктами інтелектуальної власності.

Вирішенню зазначених проблем має сприяти Національна інноваційна система. Вона охоплює сукупність законодавчих та інших складових, націлених на створення і застосування нових знань, технологій і підготовку умов для забезпечення інноваційного розвитку. Саме створення Національної інноваційної системи були присвячені парламентські слухання, що відбулися в 2019 році у Верховній раді України.

Не можна сказати, що в Україні немає нічого передового. Є чим похвалитися в інформаційних технологіях, в сільському господарстві, військово-промисловому комплексі та медицині. Наприклад, в Харківському державному закладі "Інститут загальної та невідкладної хірургії ім. В. Зайцева" введена методика імплантації "штучної шкіри" і засоби заміщення дефектів кісток кістковими імплантатами при лікуванні деяких захворювань. Ряд високоякісних зернових культур лідирують на Європейському зерновому ринку. Сприяють зміцненню обороноздатності держави розробки вчених Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" - в області танкової техніки, Харківського національного аерокосмічного університету ім. М.Жуковського - в створенні безпілотних літальних апаратів, та ін. [5].

Що ж заважає належним чином реалізувати ці розробки? Перш за все - мізерне фінансування. У 2018 році в Україні передбачені витрати на науку в розмірі 0,22% ВВП, а на інновації ще менше - 0,1%. Тим часом в розвинених країнах вони досягають 3-4%, та ще й з урахуванням значно більшого ВВП. Навіть у сусідній Польщі витрати на наукові дослідження і розробки, по абсолютній величині, більше ніж в сто разів перевищують українські.

Нині заплановано деяке збільшення фінансування науки в Україні, зокрема - на інноваційні розробки. Якщо в 2017 р прямувало 0,21% ВВП, то тепер - 0,22%. Хоч щось. Тим часом, за розрахунками, цей показник мав би становити не менше 1,7%

ВВП. Тобто на істотне збільшення державного фінансування інновацій найближчим часом розраховувати не доводиться.

Бракує грошей і у замовників. Грошей від зарубіжних інвесторів і міжнародних грантів надходить недостатньо. Мало розвинені в Україні і венчурні фонди, і ринок цінних паперів.

На нашу думку, найбільш прийнятною формою фінансування цього процесу є кредити. Для постачальників перевага цього джерела полягає в тому, що кредити погашаються не відразу і не підлягають оподаткуванню. Разом з тим кредит підвищує відповідальність розробників і виробників, оскільки обов'язок його повертати спонукає відбирати для фінансування дійсно ефективні проекти, що забезпечують поліпшення показників діяльності суб'єктів підприємництва. Саме кредитування може в деякій мірі допомогти посилити найслабша ланка інноваційної діяльності в Україні - комерціалізацію результатів досліджень.

Існує багато цікавих розробок, але не всі вони доходять до споживача через фінансової неспроможності та по ряду організаційних причин. Тим часом розробникам іноді не вистачає коштів на повне погашення кредитів. У зв'язку з цим на березневих парламентських слуханнях запропоновані заходи щодо впровадження цільового кредитування, а саме: надання безвідсоткових кредитів, введення податкових канікул для інноваційно активних підприємств, що направляють частину прибутку на інноваційну діяльність, та ін. [Яковлев].

Проведені нами дослідження дають підстави зробити висновок про те, що в інноваційній сфері промислових підприємств є низка важливих проблем, пов'язаних з наявністю на підприємствах проявів корупції, шахрайства, нечесного ведення підприємницько-комерційної діяльності. Вважаємо, що в сфері інтелектуально-інноваційної діяльності можуть бути наступні негативні прояви при отриманні, комерціалізації та споживанні позитивних результатів роботи:

➤ корупційні прояви при розподілі замовлень на виконання інтелектуально-інноваційних за рахунок державних, регіональних та місцевих бюджетних коштів, грантів міжнародних організацій, засобів приватних осіб, власних коштів підприємств та організацій;

➤ корупційні прояви при формуванні творчих колективів, намагання ввести в їх склад некомпетентних осіб або осіб з низьким рівнем професійних навичок;

➤ несправедливий розподіл фінансування окремих етапів інтелектуально-інноваційних розробок, виділення завищених обсягів коштів на менш важливі з наукової та творчої точки зору етапи НДДКР;

➤ порушення справедливості при розподілі та закріпленні за окремими науковими групами матеріальних носіїв, які дозволяють більш ефективно та більш результативно вести наукові дослідження (комп'ютерна техніка та її сучасне програмне забезпечення, засоби Інтернет (які не є у вільному доступі), доступ до електронних та друкованих джерел інформації в сфері наукових інтересів групи, доступ до масивів патентного пошуку і т.п.;

➤ елементи шахрайства при формуванні списку авторів публікацій у відкритому друці найбільш визначних наукових досягнень, які було отримано в процесі виконання НДДКР, введення до авторського колективу непричетних осіб в силу їх адміністративного положення та фінансових можливостей (фінансово-адміністративний ресурс);

➤ порушення наукової етики при патентуванні найбільш значущих наукових досягнень, отриманих при виконанні наукових розробок, використання фінансово-адміністративного ресурсу при формуванні авторського колективу;

➤ порушення справедливості при розподілі винагороди за отримані результати інтелектуально-інноваційної діяльності;

➤ корупційні прояви при проведенні процесів комерціалізації результатів інтелектуально-інноваційної діяльності підприємства (лобіювання інтересів покупців або споживачів інтелектуально-інноваційної технології, свідомо фальсифікація вартісної оцінки технологічного продукту і т.п.);

➤ свідоме порушення або нечесна політика відносно правил споживання технологічного продукту (приховування наявних ноу-хау, пов'язаних з даним технологічним продуктом; вимога додаткової винагороди за певні послуги в сфері споживання інтелектуальної технології і т.п.).

Наведені вище негативні прояви при отриманні, комерціалізації та споживанні позитивних результатів НДДКР не є вичерпними. Приведено тільки найбільш розповсюджені в практиці інноваційної діяльності промислових підприємств. Виходячи з цього, надзвичайно актуальною проблемою представляється задача створення на промислових підприємствах відповідної системи (політики, програми), з використанням якої були б можливості не допускати проявів нечесності, шахрайства та корупційності в сфері їх інноваційної діяльності та комерціалізації отриманих результатів.

Для вирішення поставленої задачі пропонується впровадити в практику роботи промислових підприємств комплаєнс програми, в рамках якої здійснювати постійний комплаєнс-контроль за ходом виконання виробничих та комерційних завдань в сфері інноваційної діяльності та ефективної протидії проявам нечесності, шахрайства та корупційних проявів.

Комплаєнс давно став надзвичайно важливою і разом з тим невід'ємною частиною ділового бізнес-середовища: чесне ведення бізнесу не тільки підвищує інноваційно-інвестиційну привабливість підприємства, але і захищає від можливого репутаційного (іміджевого) збитку і різного роду можливих санкцій з боку наглядових органів. Комплаєнс ризики особливо великі при невідповідності національного антикорупційного законодавства та існуючих в галузі, регіоні або на підприємстві корпоративних норм і положень правилам протидії нечесності, шахрайству, корупційним проявам, легалізації доходів (відмиванню грошей і фінансуванню тероризму), а також при порушенні санкційних режимів.

Комплаєнс (англ. «compliance» - згода, відповідність; походить від дієслова «to comply» - виконувати) - в перекладі з англійської означає дію відповідно до запиту або зазначенням; покора (англ. compliance is an action in accordance with a request OR command, obedience). Комплаєнс являє собою відповідність конкретних дій підприємства (організації) в цілому, окремого колективу чи працівника будь-якого рангу якихось внутрішніх або зовнішніх вимог (законам, стандартам, нормам, положенням, кодексам і т.п.).

Під комплаєнсом мається на увазі частина системи управління / контролю в організації, пов'язана з ризиками невідповідності, недотримання вимог законодавства, нормативних документів, правил і стандартів наглядових органів, галузевих асоціацій та саморегулюючих організацій, кодексів поведінки і т.д. Такі ризики невідповідності в кінцевому підсумку можуть виявлятися у формі застосування юридичних санкцій або санкцій регулюючих органів, фінансових або репутаційних втрат як результат невідповідності законам, загальноприйнятим правилам і стандартам.

Проведений наукометричний огляд визначень комплаєнса дозволяє зробити висновок про те, що його зміст і сутність як процесу внутрішнього контролю безперервно змінювалося: різні автори давали визначення, що відображають якийсь один, «зручний» аспект. Так, тільки в представлених думках визначення комплаєнса здійснюється через поняття: управління, здатність, функція, підхід, що не додає ясності в його змісті. Більш того, необхідно відзначити, що в різні періоди часу в наукових і ділових колах обговорювалися окремі актуальні аспекти, такі як:

- антикризова концепція;
- антимонопольна стратегія;
- внутрішньофірмова контрольна функція;
- протидія тероризму і нелегальним доходам;
- протидія корупції;
- аналіз, оцінка і усунення репутаційних ризиків;
- оптимізація взаємовідносин з наглядовими органами і службами;
- потреба регулювання етичних проблем і т.п.

Все це позбавляє дане поняття системності. Практика використання комплаєнс в різних сферах економічної діяльності показує, що основним в цьому понятті є забезпечення безумовного виконання вимог чинного законодавства. Для досягнення головної мети необхідно створити систему заходів, що забезпечують для виробничо-комерційної діяльності промислових підприємств умови для неухильного дотримання вимог чинного законодавства. Така система заходів передбачає обов'язкову відповідність усіх аспектів господарської діяльності

етичним нормам (кодексам поведінки), антикорупційних законів, правил та інструкцій. І в кінцевому підсумку, за допомогою комплаєнс-програми та комплаєнс-функції, створюються необхідні умови для побудови стійкого (успішного і в довгостроковій перспективі) бізнесу.

Виходячи з даних посилок, слід використовувати термін комплаєнс в нашому розумінні для позначення безперервних зусиль організації (підприємства, установи) дотримуватися всі національні і міжнародні закони, стандарти і правила, застосовні до її діяльності, в тому числі власні внутрішні корпоративні політики та процедури.

Комплаєнс - це свого роду ідеологія компанії, внутрішній сет її правил, якими повинні керуватися всі трудові ланки компанії в незалежності від займаної посади. Реалізація такої комплаєнс-ідеології передбачає формування умов, при яких представники компанії здійснюють певні дії, керуючись правилами, які передбачає комплаєнс-контроль.

Відповідність законам, правилам і стандартам у сфері комплаєнса зазвичай стосується таких питань, як дотримання належних стандартів поведінки на ринку, управління конфліктами інтересів, справедливе ставлення до клієнтів і забезпечення сумлінного підходу при консультуванні клієнтів. До сфери комплаєнс відносяться також специфічні області, такі як:

- ✓ протидія легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом і фінансуванню тероризму;
- ✓ розробка документів і процедур, що забезпечують відповідність діяльності компанії з чинним законодавством;
- ✓ захист інформаційних потоків;
- ✓ протидія шахрайству;
- ✓ протидія корупції;
- ✓ встановлення етичних норм поведінки співробітників підприємства і т.д.

Концепція комплаєнс (як це зазвичай має місце для нових концепцій) в існуючій літературі характеризується по-різному. Не входячи в детальне термінологічне дослідження, буде правильним почати характеристику цього терміна зі слів англійського походження. «Комплаєнс - спостереження за виконання чогось».

Згідно даним, отриманих KPMG (аббревіатура в назві компанії складається з перших букв прізвищ засновників незалежних фірм, які увійшли до складу KPMG) в результаті обстеження близько 100 підприємств семи країн (РФ, Україна, Білорусь, Азербайджан, Казахстан, Грузія, Туркменія) [1], визначено найбільш важливі (пріоритетні) напрямками комплаєнс-програм (табл.7.9).

Дані табл.1 свідчать про те, що лідерство в рейтингу пріоритетних областей зберігає антикорупційний комплаєнс, який є актуальним для 88% опитаних компаній. Також респонденти приділяють велику увагу захисту персональних даних (актуально для 61% опитаних) і забезпечення конфіденційності інформації (включено в комплаєнс-програми 57% респондентів). Разом з тим, важливим є визначення респондентами комплаєнс-програми в сфері інноваційної діяльності пріоритетною, що підтверджує своєчасність та необхідність проведення даного дослідження. Пріоритетність інноваційного напрямку комплаєнс-програми зазначили більше третини опитаних підприємств (див.табл.7.9).

Таблиця 7.9. Пріоритетні напрямки комплаєнс-функції підприємств

Пріоритний напрямок комплаєнс-програми для даного підприємства	Відсоток підприємств
Антикорупційний комплаєнс і дотримання норм етики	88%
Комплаєнс в сфері захисту персональних даних	61%
Комплаєнс в сфері забезпечення конфіденційності інформації	57%
Антимонопольний комплаєнс	49%
Комплаєнс в галузі промислової власності та інновацій	37%
Протидія відмиванню грошей і фінансуванню тероризму	37%
Комплаєнс в області екології та захисту навколишнього середовища	34%
Комплаєнс в сфері маркетингу і реклами	33%
Комплаєнс в області торговельних санкцій	31%
Дотримання прав людини на робочому місці	29%
Недопущення торгівлі інсайдерською інформацією і маніпулювання ринком	28%
Інше	6%

Джерело: [1]

Що стосується практики роботи промислового підприємства в сфері інтелектуально-інноваційної діяльності, цілі комплаєнс можуть бути зведені до наступних положень (рис. 7.5):

- контролювати, забезпечувати виконання законів, положень, професійних стандартів та внутрішніх правил, очікувань і очікуваних негативних наслідків інноваційної діяльності даного підприємства, а також вирішення проблем, що виникають з цього;

- забезпечення регулювання прозорості корпоративних операцій, економічне і ефективне використання ресурсів для виконання програми науково-дослідних, конструкторсько-технологічних робіт, комерціалізації та споживання результатів інноваційної діяльності підприємства;

- створення умов для етичних корпоративних операцій, запобігання корупційних ризиків у всіх напрямках інноваційної сфери промислового підприємства.

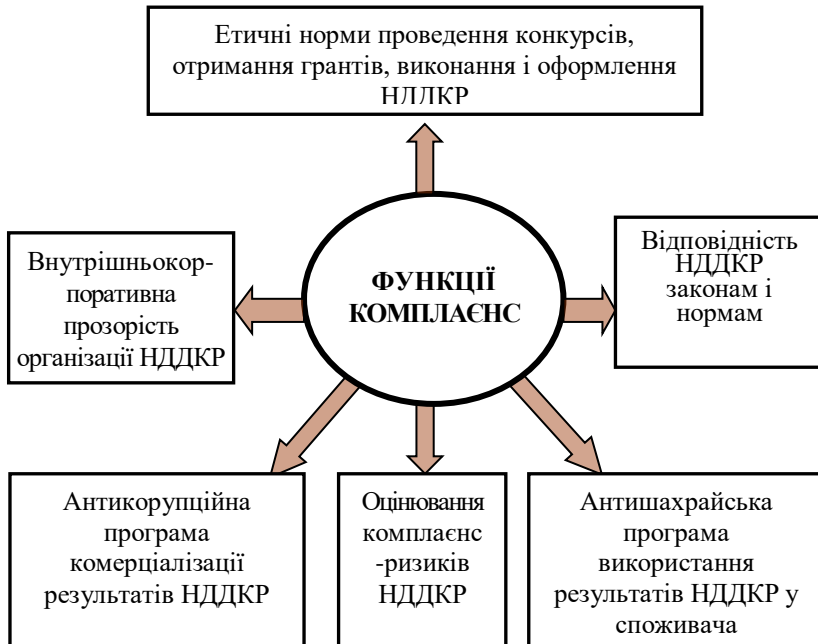

Рисунок 7.5. Функції комплаєнс-контролю в сфері інноваційної діяльності промислового підприємства
Джерело: авторська розробка

Системний підхід до побудови комплаєнс-функції дозволяє структурувати і створити ефективну функцію забезпечення відповідності законодавчим вимогам в організації будь-якого типу. При цьому ключовими є наступні питання:

- підхід до виявлення областей комплаєнса і методологія побудови функції комплаєнс;

- структуризація функції комплаєнс (централізована і децентралізована комплаєнс-функція; поділ зон відповідальності з функцією управління ризиками, внутрішнього контролю, внутрішнього аудиту);

- зовнішня оцінка функції комплаєнс (хто і на предмет чого оцінює функцію комплаєнс; які в зв'язку з цим дії необхідно робити в компанії).

Функція комплаєнс передбачає не тільки примусове дотримання законів, норм і положень, а й досконале знання цих норм кожним членом колективу, а також добровільного їх виконання при комерціалізації інтелектуальних розробок..

Система комплаєнс-функції в сфері інноваційної діяльності промислового підприємства може і повинна взаємодіяти практично з усіма відділами та структурними підрозділами. Практичне виконання вказаної рекомендації буде сприяти не тільки виявленню, аналізу, оцінюванню комплаєнс-ризиків, розробці методичної бази по їх мінімізації, а й оптимізації роботи комплаєнс-контролю в цілому.

Суть комплаєнс-функції полягає в тому, що кожен співробітник промислового підприємства має чітке уявлення про те, які дії в його роботі повинні робитися саме ним для мінімізації комплаєнс-ризиків або для їх можливого повного усунення. Для недопущення або, принаймні, мінімізації комплаєнс-ризиків, які можуть виникати в сфері інноваційної діяльності і, особливо, при комерціалізації результатів інноваційної діяльності працівників підприємства, пропонується розмежовувати сфери, в яких застосування комплаєнс-функції необхідно, і сфери, в яких співробітники повинні намагатися апіорі виключати можливість виникнення ризикових ситуацій і в такому випадку застосування комплаєнса не доцільно. У зв'язку з цим можна позначити три основні групи ризиків в сфері інноваційної діяльності підприємства (комерціалізації об'єктів інтелектуальної

власності), які в сукупності становлять основу комплаєнс-ризиків (рис.7.6).

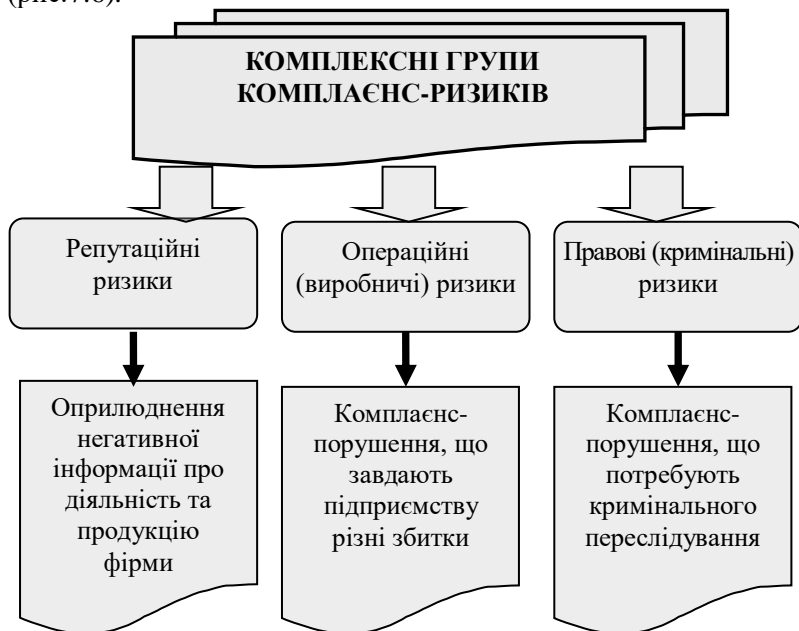

Рисунок 7.6 - Комплексні групи комплаєнс-ризиків в сфері інноваційної діяльності промислового підприємства
Джерело: авторська розробка

З нашої токи зору, в сфері інноваційної діяльності підприємства найбільш важливим є репутаційний ризик, на який промислові підприємства зазвичай не звертають потрібної уваги. Разом з тим, якраз наявність репутаційних втрат може в підсумку привести до негативних результатів при комерціалізації інноваційних здобутків підприємства. Актуальність та важливість репутаційної складової в інноваційної діяльності промислового підприємства підкреслює крилатий вираз Бенжаміна Франкліна: «Необхідно багато хороших справ, щоб створити хорошу репутацію, і тільки один поганий вчинок щоб втратити її». Ми вважаємо цей вираз справедливим при створенні та комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності.

Література:

1. Pererva P.G. Kocziszky György, Szakaly D., Somosi Veres M. Technology transfer.- Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI», 2012. — 668 p.
2. Compliance program = Комплаєнс программа : [tutorial] / P.G.Pererva [et al.] ; ed.: P.G.Pererva, G.Kocziszky, M.Veress Somosi. – Kharkov ; Miskolc : NTU "KhPI", 2019. – 689 p. – На рус. яз.
3. Квашнин А. Как управлять портфелем технологий и интеллектуальной собственностью.- М., 2006.- 162 с.
4. Перерва П.Г., Гусаковська Т.О. Інтелектуальна власність в структурі інтелектуального капіталу // Вісник НТУ „ХПІ” Технічний прогрес та ефективність виробництва. – Харків: НТУ „ХПІ”. – 2008. – № 1 – 2. – С. 161 – 168.
5. Яковлев А.И. Коммерциализация результатов исследований — самое слабое звено инновационной деятельности // Зеркало недели.- №14, 14-20 апреля 2019.
6. Тычинский А.В., Павлов А.Ю. Проблемы коммерциализации результатов интеллектуальной деятельности // Известия ЮФУ. Технические науки. 2012. №8.- С.148-158.
7. Косенко О. П. Кон’юнктура технологічного ринку : оцінка ризиків комерціалізації об’єктів інтелектуальної власності / О. П. Косенко, Т. О. Кобелева, П.Г.Перерва // Вісник НТУ «ХПІ».–Харків : НТУ «ХПІ», 2014.–№33 (1076).–С. 76 – 87.
8. Марчук Л.С. Методики розрахунку інтелектуального потенціалу підприємства // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 20 (1296). – С. 95-101.
9. Перерва П.Г., Кобелева Т.О. Управління маркетингом інноваційної продукції на засадах життєвого циклу товару // Вісник Національного технічного університету "ХПІ" (економічні науки). : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХПІ», 2016. – № 28 (1200). – С. 26-30.
10. Кобелева Т.О. Організаційна структура комплаєнс на промисловому підприємстві // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 47 (1323). – С. 121-127.
11. Кобелева Т.О. Розробка рекомендацій по формуванню інтегрального показника комплаєнс-безпеки промислового підприємства // Вісник Національного технічного університету "ХПІ" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 48 (1324). – С. 46-52.
12. Перерва П.Г., Кобелева Т.О. Якість інноваційної продукції як складова маркетингової політики та конкурентоспроможності підприємства // Вісник Національного технічного університету "ХПІ" (економічні науки). : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХПІ», 2016. – № 28

(1200). – С. 70-74.

13.Перерва П.Г., Марчук Л.С. Інтелектуальний потенціал як економічна категорія // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 15 (1291). – С. 53-63.

14.Перерва П.Г., Кравчук А.В. Ефективність як економічна категорія // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 15 (1291). – С. 137-143.

15.Перерва П.Г. Економіко-організаційні засади інноваційної та інвестиційної діяльності підприємства // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – № 45 (1266). – С.51-55.

16.Перерва П.Г. Інформаційна діяльність підприємства: управлінська, цінова та маркетингова складові // Вісник Національного технічного університету "ХПІ" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Х.: НТУ „ХПІ”. - 2018. - № 37(1313).- С. 27-32 .

17.Перерва П.Г., Косенко А.В., Кобелева, Т.О., Маслак М.В. Системний підхід до дослідження цінових, маркетингових, інвестиційних та інноваційних характеристик трансферу технологій промислової продукції // Вісник Національного технічного університету "ХПІ" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 19 (1295). – С. 121-126.

18.Перерва П.Г., Косенко А.В., Маслак М.В., Матросова В.О., Долина І.В. Розвиток організаційно-економічного механізму управління розвитком індустрії туризму та гостинності // Вісник Національного технічного університету "ХПІ" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 48 (1324). – С. 121-127.

19.Перерва П.Г., Косенко О.П., Ткачова Н.П.; Ткачов М.М. Формування конкурентного, інтелектуального і маркетингового потенціалу інноваційного підприємництва // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 20 (1296). – С. 36-40.

20.Перерва П.Г., Косенко А.В., Маслак М.В., Матросова В.О., Долина І.В. Формування управлінської, маркетингової та інноваційної політика на підприємствах туристичної індустрії // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки): зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 47 (1323). – С.114-120.

21.Pererva P.G., Kobielieva T.O. The formation of anti-crisis program of the industrial enterprise based on innovative monitoring // Вісник Національного технічного університету "ХПІ" (економічні науки). : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2016. – № 48 (1220). – С.41-44.

22.Косенко А.В., Перерва П.Г. Преимущества интеллектуальной

собственности // Європейський вектор модернізації економіки: креативність, прозорість та сталий розвиток : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 18-19 квітня 2018 р. – Харків : ХНУБА, 2018. –Ч. 1. –С. 146-149.

23.Марчук Л.С., Перерва П.Г. Основні антикризові заходи в управлінні промисловим підприємством. Економічні науки : матеріали 8-ї наук.-практ. конф., м. Харків 29 листопада 2018 р. Харків, 2018. С. 136–137

24.Крамської Д.Ю., Нотовський П.В. Підвищення якості інвестиційних проєктів завдяки введенню додаткових елементів інформаційного масиву // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 19 (1295). – С. 140-146.

25.Косенко О.П., Косенко О.П., Ткачов М.М. Розвиток методів вартісної оцінки нематеріальних активів та об'єктів інтелектуальної власності // Научные труды ДонНТУ : сб. науч. тр. Сер. : экономическая / гл. ред. В.В.Дементьев. – Донецк : ДонНТУ, 2014. – № 4. – С. 57-66.

26.Перерва П.Г. Управление маркетингом на машиностроительном предприятии / Учеб.пособие для машиностроительных специальностей инж.-техн.вузов. - Харьков : «Основа», 1993. - 288с.

27.Перерва П.Г. Потребность в электротехнических средствах автоматизации. Теория и методы определения : [монография]. - Х.: Основа, 1991. - 114 с.

28.Гончарова Н.П., Перерва П.Г., Яковлев А.И. Новые технологические системы: качество, потребность, эффективность. К.: Наукова думка, 1989.- 176с.

29.Грабченко А.И., Перерва П.Г., Смоловик Р.Ф. Основы маркетинга высоких технологий: Учебное пособие / П.Г.Перерва,- Харьков : ХГПУ, 1999.- 242с.

30.Маслак О. І. Аналіз вартісного оцінювання трансферу інтелектуально-інноваційних технологій на підприємстві / О. І. Маслак, Н. М. Шматько, М. В. Маслак // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 20 (1296). – С. 50-54.

31.Погорелова Т.О. Інноваційні технології в управлінні персоналом на сучасному підприємстві. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки). Х.: НТУ «ХПІ». 2018. №15(1291). С. 101-104.

32.Перерва П.Г., Коциски Д., Верешне Шомоши М., Кобелева Т.А., Комплаенс программа промышленного предприятия. Учебник. – Харьков-Мишкольц : НТУ «ХПИ», 2019.- 689 с.

33.Погорелов С.М. Особливості застосування інформаційних технологій в менеджменті та економіці // Вісник Національного технічного університету "ХПІ" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 19 (1295). – С.151-155.